

OBUKE, ISPITI I LICENCE U OBLASTI ZAŠTITE OD POŽARA U REPUBLICI SRBIJI

Saša Spaić¹ Tatjana Božović² Ivan Bilić³

Rezime: U radu je dat sažet prikaz obuka, ispita i licenci iz oblasti zaštite od požara u Republici Srbiji, sa ciljem upoznavanja studenata i diplomiranih studenata Visoke tehničke škole strukovnih studija u Novom Sadu (Škola), kao i šire zainteresovane javnosti, sa mogućnostima i zahtevima za profesionalni angažman u ovoj oblasti. Akcenat je stavljen na vrstu, stepen i polje/oblast formalnog obrazovanja koje je u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i pripadajućim podzakonskim aktima neophodno posedovati da bi se moglo pristupiti odgovarajućim obukama i ispitima, i steći licence. Škola je osnovana 1959. godine, a od 1968. godine obrazuje studente iz zaštite od požara.

Ključne reči: obuke, ispiti, licence, zaštita od požara

TRAININGS, EXAMS AND LICENSES IN THE FIELD OF FIRE PROTECTION IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: The paper gives a concise overview of trainings, exams and licenses in the field of fire protection in the Republic of Serbia, with the aim of familiarizing students and graduates of The Higher Education Technical School of Professional Studies in Novi Sad (School), as well as the wider interested public, with the possibilities and requirements for professional engagement in this area. Emphasis is placed on the type, degree and field/area of formal education that, in accordance with the Fire Protection Act and related by-laws, is necessary to have in order to be able to access appropriate trainings and exams, and obtain licenses. The School was founded in 1959, and since 1968 it has been educating students in fire protection.

Key words: trainings, exams, licenses, fire protection

1. UVOD

Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu (Škola) osnovana je 1959. godine, odlukom Pokrajinskog veća narodne skupštine AP Vojvodine kao Viša mašinska tehnička škola. Od 1964. godine zvala se Viša tehnička škola sve do prve akreditacije u skladu sa bolonjskim procesom, 2007. godine, kada menja ime u Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu. 1968. godine u Školi počinje sa radom Odsek zaštite od požara i od tada do danas, kroz odseke, smerove, studijske programe, Škola obrazuje kadrove u ovoj oblasti na strukovnim osnovnim (u trajanju od 4, 5 i 6 semestara), dvosemestralnim specijalističkim (drugog stepena), a od školske 2018/2019. godine i na četvorosemestralnim master studijama Inženjerstva zaštite [1]. U četvrtom bolonjskom akreditacionom ciklusu, 2024-2030. godina, Škola planira da pored master studijskog programa Inženjerstvo zaštite, akredituje i studijski program osnovnih strukovnih studija istog naziva - Inženjerstvo zaštite. Cilj je na jednom studijskom programu obrazovati kadrove koji će imati objedinjene kompetencije za obavljanje poslova: iz zaštite od požara; smanjenja rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama; zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih, kulturnih i drugih dobara; zaštite na radu (bezbednost i zdravlje na radu), zaštite životne sredine. Naime, propisi Republike Srbije obavezuju firme da imaju lica koja će se baviti poslovima iz gore pomenutih podoblasti zaštite, a u eri dominacije malih i srednjih preduzeća praktično je neizvodljivo zaposliti toliki broj ljudi koji bi se bavili poslovima zaštite u jednom preduzeću. Jedino logično rešenje je imati zaposlenog koji bi svojim obrazovanjem i kompetencijama pokrивao sve oblasti zaštite. Treba napomenuti da se poslovima

¹Doktor hemijskih nauka, Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, Školska 1, Novi Sad, spaic@vtsns.edu.rs

²Master inženjer zaštite od katastrofalnih događaja i požara, Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, Novi Sad, Školska 1, Novi Sad, bozovic@vtsns.edu.rs

³Specijalista organizacionih nauka, Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, Školska 1, Novi Sad, bilic@vtsns.edu.rs

zaštite od požara mogu baviti i svršeni studenti Škole koji su stekli odgovarajući stepen obrazovanja u oblasti mašinskog inženjerstva i elektrotehničkog i računarskog inženjerstva.

Zakon o zaštiti od požara [2], uređuje sistem zaštite od požara, prava i obaveze državnih organa, organa autonomne pokrajine i organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih i fizičkih lica, organizaciju vatrogasne službe, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i druga pitanja od značaja za sistem zaštite od požara. Odredbe ovog zakona shodno se primenjuju i na zaštitu od eksplozija. Sistem zaštite od požara obuhvata skup mera i radnji za planiranje, finansiranje, organizovanje, sprovođenje i kontrolu mera i radnji zaštite od požara, za sprečavanje izbijanja i širenja požara, otkrivanje i gašenje požara, spasavanje ljudi i imovine, zaštitu životne sredine, utvrđivanje i otklanjanje uzroka požara, kao i za pružanje pomoći kod otklanjanja posledica prouzrokovanih požarom. Subjekti zaštite od požara su državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinica lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna i fizička lica. Požar je proces nekontrolisanog sagorevanja kojim se ugrožavaju život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i životna sredina. Eksplozija je proces naglog sagorevanja koji nastaje kao posledica upotrebe zapaljivih tečnosti, zapaljivih gasova i ostalih gorivih materija koje sa vazduhom mogu stvoriti eksplozivnu smešu eksplozivnih materija praćenu udarnim talasom pritiska produkata sagorevanja i porastom temperature, kojim se ugrožavaju život i zdravlje ljudi i materijalna dobra. Ministarstvo unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Ministarstvo), u okviru svog delokruga, obavlja poslove značajne za sprovođenje zaštite od požara.

2. OSNOVNA OBUKA ZAPOSLENIH, POSEBNA OBUKA IZ OBLASTI ZAŠTITE OD POŽARA, STRUČNI ISPIT

Osnovna obuka iz oblasti zaštite od požara organizuje se za sve zaposlene odmah po stupanju na rad, a najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na rad. Zaposleni su dužni da prisustvuju obuci i proveru znanja iz oblasti zaštite od požara i da se u radu pridržavaju propisanih uputstava, upozorenja, zabrana, mera zaštite od požara, kao i da u slučaju požara pristupe gašenju požara. Lica koja rade na poslovima zaštite od požara mogu obavljati osnovnu obuku i praktičnu proveru znanja u pravnom licu u kome su zaposleni. Osnovnu obuku i praktičnu proveru znanja zaposlenih za potrebe trećih lica obavljaju pravna lica koja obavljaju poslove organizovanja zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara i pravna lica koja su registrovana za izvođenje posebne obuke za lica koja rade na poslovima zaštite od požara. Program osnovne obuke donosi poslodavac odnosno rukovodilac državnog organa, organa autonomne pokrajine ili organa jedinice lokalne samouprave, po pribavljenoj saglasnosti Ministarstva. Program osnovne obuke zaposlenih ima opšti deo i posebni deo koji sadrži specifičnosti zaštite od požara za delatnost kojom se pravno lice bavi. Minimum sadržaja programa osnovne obuke zaposlenih propisan je Pravilnikom o minimumu sadržine opšteg dela Programa obuke radnika iz oblasti zaštite od požara [3]. Primer materijala za obuku zaposlenih iz zaštite od požara dat je u referenci [4]. Provera znanja zaposlenih vrši se jednom u tri godine.

Lica koja rade na poslovima zaštite od požara dužna su da pohađaju posebnu obuku iz oblasti zaštite od požara (u daljem tekstu: posebna obuka) i polože stručni ispit najkasnije u roku od godinu dana od dana zasnivanja radnog odnosa, odnosno raspoređivanja na poslove zaštite od požara. Stručni ispit se polaže pred komisijom Ministarstva [2]. Vrsta i program obuke, obim i uslovi posebne obuke, način polaganja, visina troškova stručnog ispita, kao i visina naknade članovima komisije uređeni su Pravilnikom o posebnoj obuci i polaganju stručnog ispita iz oblasti zaštite od požara [5]. Stručni ispit mogu polagati kandidati sa stečenim srednjim obrazovanjem ili visokim obrazovanjem. Zaposleni na poslovima zaštite od požara koji je položio stručni ispit po programu za kandidate sa stečenim srednjim obrazovanjem, a koji u toku rada stekne viši nivo obrazovanja, dužan je da u roku od 60 dana od dana premeštaja na radno mesto za koje je uslov viši nivo obrazovanja, položi stručni ispit po programu za kandidate sa stečenim visokim obrazovanjem. Zaposleni na poslovima zaštite od požara koji je stekao više obrazovanje (VI stepen) u pogledu ostvarivanja prava i obaveza utvrđenih ovim pravilnikom, upodobljava se sa zaposlenim sa stečenim visokim obrazovanjem.

Posebnu obuku za radnike Ministarstva koji rade na poslovima zaštite od požara i polaganje stručnog ispita sprovodi Ministarstvo. Posebnu obuku izvode i pravna lica koja ispunjavaju određene uslove koji su propisani Pravilnikom o uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica registrovana za

izvođenje posebne obuke za lica koja rade na poslovima zaštite od požara [6] i koja dobiju odobrenje za izvođenje posebne obuke.

Posebna obuka iz oblasti zaštite od požara sastoji se iz: opšteg, specijalističkog i praktičnog dela. Postupak osposobljavanja lica koja rade na poslovima zaštite od požara (u daljem tekstu: kandidati) započinje nastavom iz nastavnih predmeta opšteg dela nakon čega sledi nastava iz predmeta predviđenih specijalističkim delom programa u zavisnosti od poslova koje kandidat obavlja. Praktičan deo posebne obuke pohađaju samo lica koja obavljaju poslove zaštite od požara sa stečenim srednjim obrazovanjem. Praktičan deo posebne obuke obuhvata rad sa vatrogasnom i drugom tehničkom i zaštitnom opremom i sredstvima, rad i postupanje u vatrogasnim jedinicama i drugi praktični rad na poslovima zaštite od požara. Ispitivači moraju imati stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije, koje su u Republici Srbiji dozvoljene Zakonom o visokom obrazovanju iz 2017. godine), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine i najmanje godinu dana iskustva na poslovima zaštite od požara [5].

Radi izvođenja teoretske nastave pravno lice koje vrši stručno osposobljavanje mora imati u radnom odnosu ili na radu van radnog odnosa, po osnovu zaključenog ugovora za period koji odgovara najmanje utvrđenom periodu stručnog osposobljavanja, najmanje jednog predavača sa stečenim visokim obrazovanjem na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se i master strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine [6]: 1) iz naučne, odnosno stručne oblasti pravne nauke za predmet: Normativno uređenje zaštite od požara; 2) iz naučne, odnosno stručne oblasti tehnološkog inženjerstva, hemijske nauke ili druge odgovarajuće oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka ili polja Prirodno-matematičkih nauka ili oblasti zaštite od požara za predmet: Opasne materije, požar i eksplozija; 3) iz naučne, odnosno stručne oblasti građevinskog inženjerstva, arhitekture, mašinskog inženjerstva, elektrotehničkog i računarskog inženjerstva, tehnološkog inženjerstva ili druge odgovarajuće oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka za predmet: Preventivna zaštita od požara; 4) iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinskog inženjerstva, tehnološkog inženjerstva, hemijske nauke ili druge odgovarajuće oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka ili oblasti zaštite od požara za predmet: Sredstva za gašenje požara; 5) iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinskog inženjerstva, elektrotehničkog i računarskog inženjerstva ili druge odgovarajuće oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka za predmet: Stabilni sistemi zaštite od požara; 6) iz naučne, odnosno stručne oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka ili polja Prirodno-matematičkih nauka ili oblasti zaštite od požara za predmete: Vatrogasne sprave i oprema i Taktika gašenja požara. Izuzetno, predavači iz tačke 6) mogu imati stečeno visoko obrazovanje na studijama prvog stepena (osnovne akademske studije, osnovne strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od tri godine iz odgovarajuće oblasti.

Radi izvođenja praktičnog dela posebne obuke pravno lice koje vrši stručno osposobljavanje, uz poštovanje uslova koji su navedeni u prethodnom pasusu za radno angažovanje predavača za izvođenje teoretske nastave, mora imati najmanje jednog predavača-demonstratora za izvođenje radnji praktičnog dela posebne obuke, sa stečenim srednjim obrazovanjem ili stečenim visokim obrazovanjem na studijama prvog stepena (osnovne akademske studije, osnovne strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od tri godine iz naučne, odnosno stručne oblasti iz polja Tehničko-tehnoloških nauka ili iz odgovarajuće struke stečene u srednjem obrazovanju [6].

Predavači i predavači-demonstratori moraju imati i najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima zaštite od požara za čije obavljanje je kao uslov propisan položen stručni ispit [6].

3. INSPEKTORI ZAŠTITE OD POŽARA

Nadzor nad izvršavanjem odredaba Zakona o zaštiti od požara [2], i propisa donesenih na osnovu njega, vrši Ministarstvo preko inspektora. Poslove inspektora obavlja lice koje ima visoku odnosno višu stručnu spremu tehničkog ili drugog odgovarajućeg smera i položen ispit za inspektora, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, i poseban stručni ispit prema Pravilniku o programu i načinu polaganja posebnog stručnog ispita za inspektore zaštite od požara [7] i ispunjava druge

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

uslove propisane zakonom. Inspektori se pripremaju za polaganje ispita u skladu sa Programom za polaganje posebnog stručnog ispita za inspektore, koji je odštampan uz pravilnik [7] i čini njegov sastavni deo, u Nacionalnom trening centru za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova ili samostalno. Na ispitu se vrši provera da li je inspektor prema Programu stručno osposobljen za obavljanje poslova nadzora nad sprovođenjem propisa iz oblasti zaštite od požara. Ispitivači moraju imati stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije-master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz odgovarajuće oblasti i najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima zaštite od požara.

4. LICENCA A I LICENCE B (B1-B6)

Glavni projekat zaštite od požara je sastavni deo tehničke dokumentacije za izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju objekata sa svim pripadajućim instalacijama, opremom i uređajima. Glavni projekat zaštite od požara izrađuje privredno društvo odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti izrade tehničke dokumentacije, koje ima ovlašćenje Ministarstva za izradu Glavnog projekta zaštite od požara i ima zaposlena lica sa licencom za izradu projekta zaštite od požara. Licencu (tzv. Licenca A) može dobiti lice koje ima [2]: 1) najmanje visoku stručnu spremu tehničkog smera; 2) najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima projektovanja mera zaštite od požara ili njihovog nadzora; 3) položen stručni ispit iz oblasti zaštite od požara. Ministar propisuje bliže uslove za dobijanje ovlašćenja za izradu Glavnog projekta zaštite od požara, kao i program i način polaganja stručnog ispita kroz Pravilnik o polaganju stručnog ispita i uslovima za dobijanje licence i ovlašćenja za izradu glavnog projekta zaštite od požara i posebnih sistema i mera zaštite od požara [8].

Projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara u objektima u kojima se proizvode, prerađuju i skladište zapaljive tečnosti i gasovi, eksplozivne i druge materije koje mogu dovesti do požara i u drugim složenim objektima obavlja privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za delatnost projektovanja i izvođenja radova, zadovoljava posebne uslove u pogledu tehničke opremljenosti i ima zaposlena lica sa licencom (tzv. Licenca B) za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara. Stručni ispit za dobijanje licence polaže se pred komisijom Ministarstva [2]. Ministar propisuje program stručnog ispita, uslove za dobijanje licence, bliže uslove za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova i posebne uslove tehničke opremljenosti, kao i visinu naknade za komisiju, kroz Pravilnik o polaganju stručnog ispita i uslovima za dobijanje licence i ovlašćenja za izradu glavnog projekta zaštite od požara i posebnih sistema i mera zaštite od požara [8].

Pod projektovanjem i izvođenjem posebnih sistema i mera zaštite od požara podrazumevaju se poslovi [2]: 1) izrade projekata stabilnih sistema za gašenje požara i izvođenje ovih sistema; 2) izrade projekata stabilnih sistema za dojavu požara i izvođenje ovih sistema; 3) izrade projekata stabilnih sistema za detekciju eksplozivnih gasova i para i izvođenje ovih sistema; 4) izrade analiza o zonama opasnosti i određivanje ovih zona na mestima koja su ugrožena od nastanka eksplozivnih smeša zapaljivih gasova, para zapaljivih tečnosti i eksplozivnih prašina; 5) projektovanja i izvođenja električnih instalacija i uređaja za prostore ugrožene eksplozivnim atmosferama (zapaljivim gasovima, parama zapaljivih tečnosti i eksplozivnim prašinama); 6) projektovanja i izvođenja sistema za odvođenje dima i toplote.

Kandidati za dobijanje licence dužni su da u prethodnom postupku polože opšti i specijalistički deo programa za lica koja obavljaju poslove zaštite od požara sa stečenim visokim obrazovanjem - utvrđen programom iz Pravilnika o posebnoj obuci i polaganju stručnog ispita iz oblasti zaštite od požara [5], a nakon toga polože i odgovarajuće gradivo utvrđeno Posebnim programom osposobljavanja za obavljanje poslova izrade glavnog projekta zaštite od požara, poslova projektovanja posebnih sistema i mera zaštite od požara i poslova izvođenja posebnih sistema i mera zaštite od požara, koji je kao Prilog 1. odštampan uz pravilnik [8], i čini njegov sastavni deo. Program se sastoji iz osnovnog i specifičnog dela. Osnovni deo Programa obuhvata gradivo kojim se obezbeđuje neophodan nivo osposobljenosti za potrebe izrade glavnog projekta zaštite od požara. Specifični deo Programa, saglasno posebnostima za određenu delatnost i specifičnost struke, obuhvata

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

gradivo kojim se obezbeđuje nivo osposobljenosti za potrebe projektovanja i izvođenja posebnih sistema i mera zaštite od požara. Pod delatnošću se podrazumevaju poslovi izrade glavnog projekta zaštite od požara i poslovi u okviru projektovanja i izvođenja posebnih sistema i mera utvrđenih Zakonom o zaštiti od požara [2]. Specifičnost struke u smislu pravilnika [8], podrazumeva vrstu stečenog visokog obrazovanja kandidata ili članova komisije iz naučne odnosno stručne oblasti, koja predstavlja uslov za obavljanje delatnosti u skladu sa Programom i ovim pravilnikom.

Kandidat koji ima položen stručni ispit prema pravilniku [5], za obavljanje poslova iz ovog pravilnika [8], polaže samo gradivo utvrđeno Programom shodno specifičnostima struke i delatnostima za koje se prijavljuje.

Licenca za izradu glavnog projekta zaštite od požara se izdaje licu koje ispunjava propisane uslove u pogledu nivoa i vrste obrazovanja, potrebnog radnog iskustva i nakon što položi stručni ispit, poštujući specifičnost struke. Licenca za izradu glavnog projekta zaštite od požara može se izdati licima iz prethodne rečenice ako su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinsko inženjerstvo, elektrotehničko i računarsko inženjerstvo, građevinsko inženjerstvo, arhitektura, tehnološko inženjerstvo, kao i iz oblasti zaštite od požara.

Licenca za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara izdaje se, poštujući delatnost i specifičnost struke prema Programu, licu koje ima: 1) najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima projektovanja odnosno izvođenja mera zaštite od požara ili njihovog nadzora; 2) položen stručni ispit, u skladu sa pravilnikom [8]; 3) visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinsko inženjerstvo, elektrotehničko i računarsko inženjerstvo, građevinsko inženjerstvo (odsek hidrotehnika i vodnoekološko inženjerstvo), tehnološko inženjerstvo, hemijske nauke.

Ovlašćenje za izradu Glavnog projekta zaštite od požara može dobiti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje ispunjava zakonom propisane uslove za izradu glavnog projekta i koje: 1) ima najmanje dva stalno zaposlena lica sa stečenim visokim obrazovanjem na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinsko inženjerstvo, elektrotehničko i računarsko inženjerstvo, građevinsko inženjerstvo, arhitektura, tehnološko inženjerstvo, kao i iz oblasti zaštite od požara od kojih najmanje jedno lice sa stečenim obrazovanjem iz naučne, odnosno stručne oblasti mašinsko inženjerstvo ili elektrotehničko i računarsko inženjerstvo; 2) ima stalno zaposleno lice sa srednjom stručnom spremom tehničkog smera i položenim posebnim stručnim ispitom iz oblasti zaštite od požara.

Ovlašćenje za obavljanje poslova projektovanja posebnih sistema i mera zaštite od požara može dobiti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje ispunjava zakonom propisane uslove za dobijanje tog ovlašćenja i koje ima minimalno dva stalno zaposlena lica sa stečenim visokim obrazovanjem na studijama drugog stepena, odnosno visoko obrazovanje na studijama u trajanju od najmanje četiri godine i licencom za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara.

Ovlašćenje za obavljanje poslova izvođenja posebnih sistema i mera zaštite od požara može dobiti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje ispunjava zakonom propisane uslove za dobijanje tog ovlašćenja i koje: 1) ima minimalno dva stalno zaposlena lica sa stečenim visokim obrazovanjem na studijama drugog stepena, odnosno visoko obrazovanje na studijama u trajanju od najmanje četiri godine i licencom za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara; 2) ima minimalno jedno stalno zaposleno lice sa srednjom stručnom spremom tehničkog smera i položenim stručnim ispitom iz oblasti zaštite od požara; 3) poseduje sredstva i alate za izvođenje odgovarajućih radova, kao i uređaje i instrumente za izvođenje i kontrolu ispravnosti izvedenih radova.

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

DELATNOST B1: IZRADA PROJEKATA STABILNIH SISTEMA ZA GAŠENJE POŽARA I IZVOĐENJE OVIH SISTEMA, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz mašinske, elektrotehničke, građevinske (hidrotehnika i vodnoekološko inženjerstvo) naučne, odnosno stručne oblasti.

DELATNOST B2: IZRADA PROJEKATA STABILNIH SISTEMA ZA DOJAVU POŽARA I IZVOĐENJE OVIH SISTEMA, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz elektrotehničke naučne, odnosno stručne oblasti.

DELATNOST B3: IZRADA PROJEKATA STABILNIH SISTEMA ZA DETEKCIJU EKSPLOZIVNIH GASOVA I PARA I IZVOĐENJE OVIH SISTEMA, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz elektrotehničke naučne, odnosno stručne oblasti.

DELATNOST B4: IZRADA ANALIZA O ZONAMA OPASNOSTI I ODREĐIVANJE OVIH ZONA NA MESTIMA KOJA SU UGROŽENA OD NASTANKA EKSPLOZIVNIH SMEŠA ZAPALJIVIH GASOVA, PARA ZAPALJIVIH TEČNOSTI I EKSPLOZIVNIH PRAŠINA I EKSPLOZIVNIH MATERIJALA, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz mašinske, elektrotehničke, tehnološke i hemijske naučne, odnosno stručne oblasti.

DELATNOST B5: PROJEKTOVANJE I IZVOĐENJE ELEKTRIČNIH INSTALACIJA I UREĐAJA ZA PROSTORE UGROŽENE EKSPLOZIVNIM ATMOSFERAMA (ZAPALJIVIM GASOVIMA, PARAMA ZAPALJIVIH TEČNOSTI I EKSPLOZIVNIM PRAŠINAMA) I EKSPLOZIVIMA, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz elektrotehničke naučne, odnosno stručne oblasti.

DELATNOST B6: PROJEKTOVANJE I IZVOĐENJE SISTEMA ZA ODVOĐENJE DIMA I TOPLOTE, SPECIFIČNOST STRUKE: Kandidati koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije - podrazumeva se da mogu i master strukovne studije) odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz mašinske i elektrotehničke naučne, odnosno stručne oblasti.

5. ORGANIZOVANJE ZAŠTITE OD POŽARA PREMA UGROŽENOSTI OD POŽARA

U cilju utvrđivanja odgovarajuće organizacije i preduzimanja mera potrebnih za uspešno funkcionisanje i sprovođenje zaštite od požara, Ministarstvo vrši kategorizaciju objekata, delatnosti i zemljišta prema ugroženosti od požara u zavisnosti od tehnološkog procesa koji se u njima odvija; vrste i količine materijala koji se proizvodi, prerađuje ili skladišti; vrste materijala upotrebljenog za izgradnju objekta; značaja i veličine objekta i vrste biljnog pokrivača. Razvrstavanje privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica iz ovog člana vrši se rešenjem.

Privredno društvo odnosno drugo pravno ili fizičko lice, koje je vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta sa visokim rizikom od izbijanja požara razvrstava se u prvu kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekat u prvoj kategoriji) i obavezno je da organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara, obezbedi tehnički opremljenu i obučenu vatrogasnu jedinicu sa potrebnim brojem vatrogasaca i obezbedi adekvatnu opremu i uređaje za gašenje požara.

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

Privredno društvo odnosno drugo pravno ili fizičko lice, koje je vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta sa povećanim rizikom od izbijanja požara razvrstava se u drugu kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekat u drugoj kategoriji) i obavezno je da organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara i stalno dežurstvo sa potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje mera zaštite od požara i obezbedi adekvatnu opremu i uređaje za gašenje požara.

Privredno društvo odnosno drugo pravno ili fizičko lice, koje je vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta sa izvesnim rizikom od izbijanja požara razvrstava se u treću kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekat u trećoj kategoriji) i obavezno je da organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara sa potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje mera zaštite od požara i obezbedi adekvatnu opremu i uređaje za gašenje požara.

Ministar propisuje potrebnu tehničku opremljenost vatrogasne jedinice i broj vatrogasaca subjekata u prvoj kategoriji, kao i potreban broj lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara subjekata u drugoj kategoriji, kroz Pravilnik o organizovanju zaštite od požara prema kategoriji ugroženosti od požara [9].

Za obavljanje poslova zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara može se ugovorom angažovati privredno društvo odnosno drugo pravno lice koje ispunjava propisane uslove i ima ovlašćenje Ministarstva za obavljanje ovih poslova u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara [10].

Pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, posebne psihofizičke i zdravstvene sposobnosti, za obavljanje poslova zaštite od požara potrebni su sledeći uslovi [2]: 1) za subjekte u prvoj kategoriji rukovodilac na poslovima preventive može biti lice koje je steklo najmanje 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti, a rukovodilac vatrogasne jedinice mora imati najmanje prvi stepen visokog obrazovanja tehničko-tehnološke naučne oblasti; 2) za subjekte u drugoj kategoriji rukovodilac službe zaštite od požara i lice koje radi na organizovanju i sprovođenju preventivnih mera zaštite od požara mora imati najmanje prvi stepen visokog obrazovanja; 3) zaposleni u vatrogasnim jedinicama, u službi zaštite od požara i na poslovima zaštite od požara moraju imati najmanje srednje obrazovanje (Lica koja prvi put zasnivaju radni odnos ili se prvi put raspoređuju na poslove zaštite od požara ne mogu biti starija od 30 godina. Ovaj uslov se primenjuju i na profesionalne vatrogasno-spasilačke jedinice Ministarstva).

Pravilnik o organizovanju zaštite od požara prema kategoriji ugroženosti od požara [9], diferencira subjekte u prvoj kategoriji ugroženosti od požara i pooštrava zahteve u pogledu obrazovanja za rukovodioca vatrogasne jedinice, u odnosu na Zakon o zaštiti od požara [2], kao što je prikazano u nastavku. Subjekti svrstani u prvu kategoriju ugroženosti od požara moraju imati organizovanu vatrogasnu jedinicu sa stalnim dežurstvom u smeštajnom prostoru za ljudstvo, vozila i opremu, koji se nalazi u subjektu prve kategorije ugroženosti. Vatrogasnu jedinicu čine vatrogasci i vozači vatrogasnih vozila, pri čemu je jedan od njih istovremeno i dežurni telefonista. Vatrogasne jedinice subjekata prve kategorije ugroženosti od požara razvrstavaju se u vatrogasne jedinice prve, druge i treće kategorije: 1) vatrogasnu jedinicu prve kategorije imaju privredna društva odnosno druga pravna ili fizička lica čiji su objekti, delatnost i zemljište svrstani u I.1. kategoriju ugroženosti od požara, 2) vatrogasnu jedinicu druge kategorije imaju privredna društva odnosno druga pravna ili fizička lica čiji su objekti, delatnost i zemljište svrstani u I.2, I.3, I.4, i I.5 kategoriju ugroženosti od požara, 3) vatrogasnu jedinicu treće kategorije imaju privredna društva odnosno druga pravna ili fizička lica čiji su objekti, delatnost i zemljište svrstani u I.6, I.7 i I.8. kategoriju ugroženosti od požara. Vatrogasna jedinica prve kategorije mora da ima minimum 42 pripadnika vatrogasaca ravnomerno raspoređenih po smenama, od kojih je jedan rukovodilac vatrogasne jedinice (koji je stekao 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti), jedan zamenik rukovodioca vatrogasne jedinice (koji je stekao 180 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti) i četiri rukovodioca smene. Najmanje 12 pripadnika mora imati položen vozački ispit za „C” kategoriju. Vatrogasna jedinica druge kategorije mora da ima minimum 26 pripadnika vatrogasaca ravnomerno raspoređenih po smenama, od kojih je jedan rukovodilac vatrogasne jedinice (koji je stekao 240 ESPB bodova na

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

akademske ili strukovne studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti), jedan zamenik rukovodioca vatrogasne jedinice (koji je stekao 180 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti) i četiri rukovodioca smene. Najmanje 12 pripadnika mora imati položen vozački ispit za „C” kategoriju. Vatrogasna jedinica treće kategorije mora da ima minimum 18 pripadnika vatrogasaca ravnomerno raspoređenih po smenama, od kojih je jedan rukovodilac vatrogasne jedinice (koji je stekao 180 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti), jedan zamenik rukovodioca vatrogasne jedinice (koji je stekao 180 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama tehničko-tehnološke naučne oblasti) i četiri rukovodioca smene. Najmanje 10 pripadnika mora imati položen vozački ispit za „C” kategoriju. Vatrogasna vozila i oprema za vatrogasnu jedinicu moraju biti u vlasništvu subjekta prve kategorije ugroženosti od požara ili u vlasništvu ovlašćenog pravnog lica za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima prve kategorije ugroženosti od požara. Za organizovanje i sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara i stalnog dežurstva, subjekti prve kategorije ugroženosti od požara, pored rukovodioca na poslovima preventivne zaštite od požara, treba da angažuju najmanje jedno lice koje radi na poslovima zaštite od požara.

Subjekti druge kategorije ugroženosti od požara moraju angažovati najmanje jedno lice na poslovima rukovođenja službom zaštite od požara i organizovanju i sprovođenju preventivnih mera i stalnog dežurstva.

Pravilnikom o bližim uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara [10], propisuju se bliži uslovi koje moraju ispunjavati pravna lica za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara, kao i uslovi i način izdavanja i oduzimanja ovlašćenja za obavljanje ovih poslova privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu od strane Ministarstva.

Organizovanje zaštite od požara, u zavisnosti od kategorije ugroženosti od požara u koju je razvrstano privredno društvo odnosno drugo pravno ili fizičko lice, obuhvata: organizovanje i sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara, obezbeđivanje dovoljnog broja stručno osposobljenih lica za sprovođenje mera zaštite od požara i sprovođenje stalnog dežurstva, obezbeđivanje tehnički opremljene i obučene vatrogasne jedinice sa potrebnim brojem vatrogasaca i obezbeđivanje opreme i uređaja za gašenje požara.

Ovlašćenje za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima razvrstanim u prvu kategoriju ugroženosti od požara može se izdati pravnom licu koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu, koja imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za izradu glavnog projekta zaštite od požara prema propisu kojim su uređene licence iz oblasti zaštite od požara, (2) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, dokaz o posedovanju odgovarajuće licence za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i to stabilnih sistema za gašenje požara, stabilnih sistema za dojavu požara, stabilnih sistema za detekciju eksplozivnih gasova i para, izrada analiza o zonama opasnosti i određivanja ovih zona na mestima koja su ugrožena od nastanka eksplozivnih smeša zapaljivih gasova, para zapaljivih tečnosti i eksplozivnih prašina i eksplozivnih materija, električnih instalacija i uređaja za prostore ugrožene eksplozivnim atmosferama i eksplozivima i sistema za odvođenje dima i toplote, (3) najmanje jedno lice sa koje je steklo najmanje 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz naučne oblasti pravnih nauka, (4) najmanje dva lica sa stečenom srednjom stručnom spremom tehničke struke;

Pravno lice ima organizovanu vatrogasnu jedinicu sa stalnim dežurstvom, sa potrebnim brojem obučanih vatrogasaca i opremom u skladu sa zakonom i propisima koji uređuju potrebnu tehničku opremljenost i broj vatrogasaca vatrogasne jedinice, smeštenu u smeštajnom prostoru za ljudstvo, vozila i opremu koja se nalazi u subjektu prve kategorije ugroženosti. Pripadnici vatrogasne jedinice moraju biti u radnom odnosu u pravnom licu odnosno kod podnosioca zahteva za izdavanje ovlašćenja. Oprema za vatrogasnu jedinicu mora biti u vlasništvu pravnog lica odnosno podnosioca

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

zahteva za izdavanje ovlašćenja. Uslovi za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima razvrstanim u prvu kategoriju, koji se odnose na angažovanje vatrogasne jedinice, ne mogu se obezbediti zaključivanjem ugovora o poslovno tehničkoj saradnji podnosioca zahteva za izdavanje ovlašćenja sa trećim licem.

Ovlašćenje za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima razvrstanim u drugu i treću kategoriju ugroženosti od požara može se izdati pravnom licu koje, između ostalog ima potreban broj zaposlenih lica u radnom odnosu, koja imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za izradu glavnog projekta zaštite od požara prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, dokaz o posedovanju odgovarajuće licence za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i to stabilnih sistema za gašenje požara, stabilnih sistema za dojavu požara, stabilnih sistema za detekciju eksplozivnih gasova i para, izrada analiza o zonama opasnosti i određivanja ovih zona na mestima koja su ugrožena od nastanka eksplozivnih smeša zapaljivih gasova, para zapaljivih tečnosti i eksplozivnih prašina i eksplozivnih materija, električnih instalacija i uređaja za prostore ugrožene eksplozivnim atmosferama i eksplozivima i sistema za odvođenje dima i toplote za delatnost i licence, (3) najmanje jedno lice koje je steklo najmanje 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine iz naučne oblasti pravnih nauka, (4) najmanje jedno lica sa stečenom srednjom stručnom spremom tehničke struke.

Navedeni uslovi primenjuju se za pružanje usluga zaštite od požara za maksimum deset privrednih društava odnosno drugih pravnih i fizičkih lica razvrstanih u drugu i treću kategoriju ugroženosti od požara. Na svakih deset novih privrednih društava odnosno drugih pravnih i fizičkih lica razvrstanih u drugu i treću kategoriju ugroženosti od požara sa kojima su zaključeni ugovori o obavljanju poslova koji su predmet ovog pravilnika, broj lica sa stečenom srednjom stručnom spremom tehničke struke uvećava se za jedan.

Pored uslova za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima razvrstanim u prvu, drugu i treću kategoriju ugroženosti od požara, za svako pravno lice kojem pruža usluge organizovanja zaštite od požara, pravno lice koje poseduje ovlašćenje mora imati u radnom odnosu zaposlena lica odgovarajućeg nivoa obrazovanja i stručne osposobljenosti koja će obavljati poslove organizovanja i sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara, obezbeđivanje dovoljnog broja stručno osposobljenih lica za sprovođenje mera zaštite od požara i sprovođenje stalnog dežurstva, obezbeđivanje tehnički opremljene i obučene vatrogasne jedinice sa potrebnim brojem vatrogasaca i obezbeđivanje opreme i uređaja za gašenje požara.

6. KONTROLISANJE INSTALACIJA I UREĐAJA

Ispravnost instalacija i uređaja za automatsko otkrivanje i dojavu požara, gašenje požara, detekciju eksplozivnih i zapaljivih gasova, instalacija u zonama opasnosti od eksplozije, instalacija za odvođenje dima i toplote, instalacija hidrantske mreže za gašenje požara, kao i mobilnih uređaja za gašenje požara mora se kontrolisati na svakih šest meseci od strane ovlašćenog pravnog lica.

Ministar propisuje posebne uslove za davanje i oduzimanje ovlašćenja, način davanja i oduzimanja ovlašćenja, posebne uslove tehničke opremljenosti, način i poslove kontrolisanja, sadržaj isprave o kontrolisanju kao i broj, stručnu spremu i uslove za zaposlena lica koji obavljaju poslove kontrolisanja kroz Pravilnik o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica koja dobijaju ovlašćenje za obavljanje poslova kontrolisanja instalacija i uređaja za gašenje požara i instalacija posebnih sistema [11].

Poslove kontrolisanja instalacija hidrantske mreže za gašenje požara može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, koja imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara i to: (1) najmanje jedno lice koje je steklo najmanje 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

godine, iz tehničko-tehnološke naučne oblasti kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacije hidrantske mreže za gašenje požara i koje ima licencu za izradu glavnog projekta zaštite od požara za delatnost A prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje dva lica sa stečenom srednjom stručnom spremom tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacije hidrantske mreže za gašenje požara.

Poslove kontrolisanja mobilnih uređaja za gašenje požara može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, koja imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara i to: (1) najmanje jedno lice koje je steklo najmanje 240 ESPB bodova na akademskim ili strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, iz tehničko-tehnološke naučne oblasti kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja mobilnih uređaja za gašenje požara i koje ima licencu za izradu glavnog projekta zaštite od požara za delatnost A prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje dva lica sa stečenom srednjom stručnom spremom tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja mobilnih uređaja za gašenje požara.

Poslove kontrolisanja instalacija i uređaja za automatsko otkrivanje i dojavu požara može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B2 prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje dva lica sa minimum srednjim obrazovanjem tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacija i uređaja za automatsko otkrivanje i dojavu požara, a imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara.

Poslove kontrolisanja instalacija i uređaja za gašenje požara može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B1 mašinske ili građevinske (hidrotehnika i vodnoekološko inženjerstvo) naučne oblasti prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B1 elektrotehničke naučne oblasti prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (3) najmanje jedno lice sa minimum srednjim obrazovanjem tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacija i uređaja za gašenje požara, a ima uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara.

Poslove kontrolisanja instalacija i uređaja za detekciju eksplozivnih i zapaljivih gasova može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B3 prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje dva lica sa minimum srednjim obrazovanjem tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacija i uređaja za detekciju eksplozivnih i zapaljivih gasova, a imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara.

Poslove kontrolisanja instalacija za odvođenje dima i toplote može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B6 mašinske naučne oblasti prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B6 elektrotehničke naučne oblasti prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (3) najmanje jedno lice sa minimum srednjim obrazovanjem tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacija za odvođenje dima i toplote, a ima uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara.

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

Poslove kontrolisanja instalacija i uređaja u zonama opasnosti od eksplozije može obavljati pravno lice koje je, saglasno posebnom zakonu, akreditovano za vršenje određenih poslova ocenjivanja usaglašenosti i koje, između ostalog, ima potreban broj zaposlenih lica, u radnom odnosu na neodređeno vreme, i to: (1) najmanje jedno lice koje ima licencu za projektovanje i izvođenje za delatnost B5 prema propisu kojim su uređene licence iz zaštite od požara, (2) najmanje dva lica sa minimum srednjim obrazovanjem tehničke struke kojoj pripadaju poslovi u vezi kontrolisanja instalacija u zonama opasnosti od eksplozije, a imaju uverenje o položenom posebnom stručnom ispitu u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu od požara.

7. JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Jedinica lokalne samouprave u okviru nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom organizuje i obezbeđuje uslove za sprovođenje mera zaštite od požara i pružanje pomoći kod otklanjanja odnosno ublažavanja posledica prouzrokovanih požarom i donosi akte za unapređenje stanja zaštite od požara [2]. Pravilnikom o profesionalnim vatrogasnim jedinicama lokalne samouprave [12], utvrđuje se minimalan broj vatrogasaca, kao i tehnička opremljenost i obučenost profesionalnih vatrogasnih jedinica čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave. Minimalan broj vatrogasaca u vatrogasnoj jedinici određuje se na osnovu Plana zaštite od požara, odnosno procene ugroženosti od požara jedinice lokalne samouprave. Vatrogasna jedinica može biti formacijski organizovana kao [12]: 1) grupa, sa najmanje 3 vatrogasaca, 2) odeljenje, sa najmanje 13 vatrogasaca, 3) vod, sa najmanje 27 vatrogasaca, 4) četa, sa najmanje 54 vatrogasaca, 5) bataljon, sa najmanje 108 vatrogasaca, 6) brigada, sa najmanje 216 vatrogasaca, koji su raspoređeni u smenski rad, 24 sata dnevno.

Zaposleni u vatrogasnoj jedinici dužni su da pohađaju osnovnu obuku iz oblasti zaštite od požara, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita od požara. Zaposleni u vatrogasnoj jedinici dužni su da polože stručni ispit iz oblasti zaštite od požara po programu koji važi za pripadnike vatrogasno-spasilačkih jedinica [12].

8. ZAKLJUČAK

U radu je dat prikaz obuka, ispita i licenci iz oblasti zaštite od požara u Republici Srbiji, na osnovu Zakona o zaštiti od požara i niza pripadajućih pravilnika koji su navedeni u literaturi. Osnovni cilj je bio da se studenti Visoke tehničke škole strukovnih studija u Novom Sadu informišu o mogućnostima profesionalnog angažovanja nakon završetka studija, kao i daljeg obrazovanja kao neophodnog preduslova za napredovanje u karijeri. Akcenat je stavljen na vrstu, stepen i polje/oblast formalnog obrazovanja koji su potrebni za zaposlenje u ovoj oblasti i sticanje odgovarajućih licenci. Kada se pregledaju sadržaji programa obuke u prikazanim pravilnicima, može se uočiti da studenti Škole ta znanja u značajnoj meri stiču već tokom studija u okviru predmeta iz zaštite od požara i srodnih oblasti.

9. LITERATURA

- [1] Petrović, V.: *Vodič za studente Zaštite od katastrofalnih događaja i požara*, Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, Novi Sad, 2022.
- [2] Zakon o zaštiti od požara („Sl. glasnik RS”, br. 111/09, 20/15, 87/18 i 87/18 - dr. zakoni).
- [3] Pravilnik o minimumu sadržine opšteg dela Programa obuke radnika iz oblasti zaštite od požara („Sl. glasnik SRS”, br. 40/90).
- [4] Božović, T.; Spaić, S.: *Obuka zaposlenih iz zaštite od požara*, Zbornik radova, 18. Konferencija sa međunarodnim učešćem „Zaštita od požara i eksplozije”, Budva, Crna Gora, 2022., str. 1-12., http://zop.vtsns.edu.rs/ZOP_2022/radovi/1-ZOP.pdf, Novembar 2022.
- [5] Pravilnik o posebnoj obuci i polaganju stručnog ispita iz oblasti zaštite od požara („Sl. glasnik RS”, br. 92/10, 11/11, 16/18 i 25/18 - ispr.).

18. KONFERENCIJA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM
RIZIK I BEZBEDNOSNI INŽENJERING

- [6] Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica registrovana za izvođenje posebne obuke za lica koja rade na poslovima zaštite od požara („Sl. glasnik RS”, br. 92/10 i 86/11).
- [7] Pravilnik o programu i načinu polaganja posebnog stručnog ispita za inspektore zaštite od požara („Sl. glasnik RS”, br. 8/13).
- [8] Pravilnik o polaganju stručnog ispita i uslovima za dobijanje licence i ovlašćenja za izradu glavnog projekta zaštite od požara i posebnih sistema i mera zaštite od požara („Sl. glasnik RS”, br. 21/12 i 87/13).
- [9] Pravilnik o organizovanju zaštite od požara prema kategoriji ugroženosti od požara („Sl. glasnik RS”, br. 6/21).
- [10] Pravilnik o bližim uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica za obavljanje poslova organizovanja zaštite od požara u subjektima prve, druge i treće kategorije ugroženosti od požara („Sl. glasnik RS”, br. 6/21).
- [11] Pravilnik o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica koja dobijaju ovlašćenje za obavljanje poslova kontrolisanja instalacija i uređaja za gašenje požara i instalacija posebnih sistema („Sl. glasnik RS”, br. 52/15 i 59/16).
- [12] Pravilnik o profesionalnim vatrogasnim jedinicama lokalne samouprave („Sl. glasnik RS”, br. 18/12).